

Қазақстан Республикасының
Экология және табиғи
ресурстар министрлігі
«Қазгидромет»
Республикалық Мемлекеттік
Кәсіпорны

АЙЛЫҚ БЮЛЛЕТЕНЬ: °
ҚАЗАҚСТАН ТЕРРИТОРИЯСЫНДАҒЫ ОРТАША АЙЛЫҚ АУА
ТЕМПЕРАТУРАСЫ ЖӘНЕ АЙЛЫҚ ЖАУЫН-ШАШЫН
МӨЛШЕРІНІҢ АНОМАЛИЯСЫ
2023 АҚПАН АЙЫНА

Астана 2023

КІРІСПЕ

Өңірлік климатты зерттеу және оның өзгеруінің тұрақты мониторингі «Қазгидромет» РМК Қазақстанның ұлттық гидрометеорологиялық қызметінің басым міндеттерінің бірі болып табылады. «Қазгидромет» РМК Қазақстан аумағы бойынша ауаның орташа айлық температурасының және атмосфералық жауын-шашынның айлық мөлшерінің ауытқуларын бағалау келтірілген ай сайынғы бюллетеньдерді шығаруды жүзеге асырады.

Бюллетеньді дайындау үшін «Қазгидромет» РМК метеорологиялық мониторинг желісіндегі бақылау деректері: 1941 жылдан бергі кезеңде ауаның орташа айлық температурасының және жауын-шашынның айлық сомасының қатары пайдаланылады.

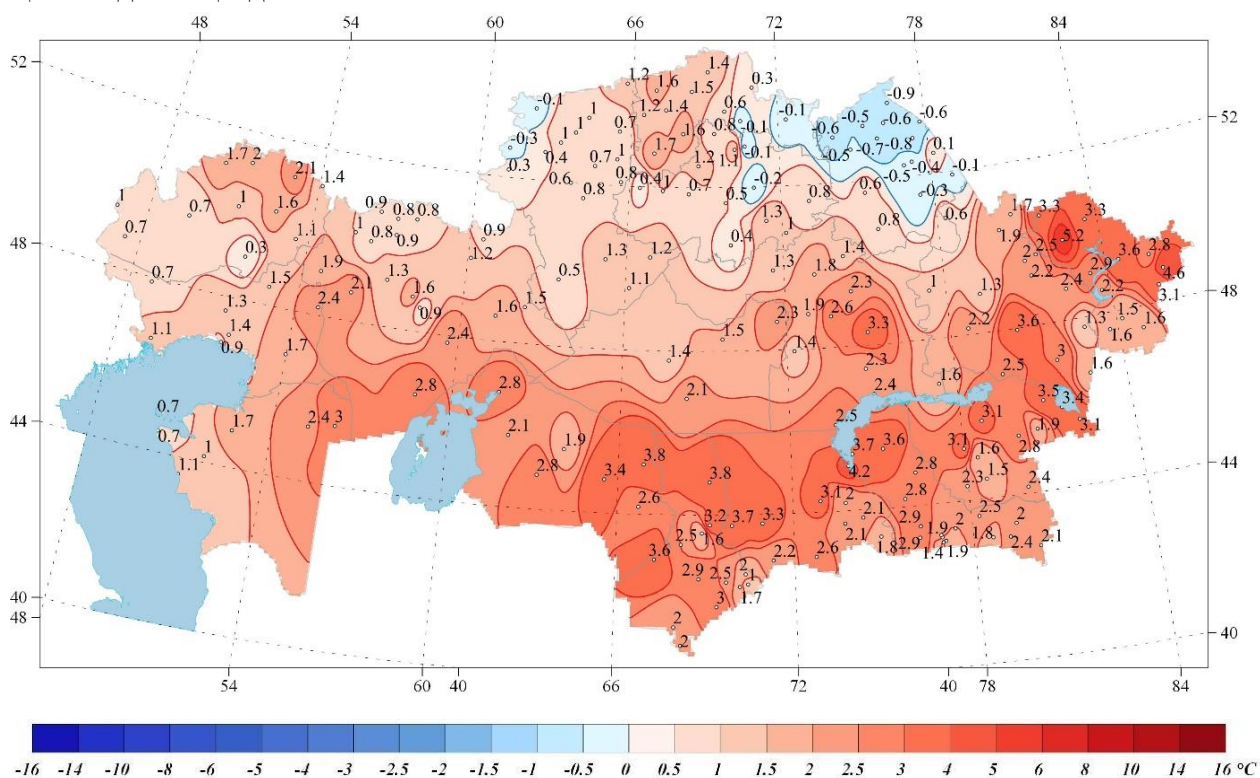
Жер бетіндегі ауаның орташа айлық температурасының және жауын-шашынның айлық сомаларының аномалиялары нормаға қатысты – ағымдағы климаттың аномалиясы дәрежесін мониторингілеу үшін базалық ретінде Дүниежүзілік метеорологиялық ұйым ұсынған 1991-2020 жыл кезеңіне есептелген орташа көпжылдық мәндерге қатысты анықталды. Ауа температурасының ауытқулары байқалған мәннің нормадан ауытқуы ретінде есептеледі. Жауын-шашын мөлшерінің ауытқулары норманың пайызында, яғни түскен жауын-шашын мөлшерінің норманың тиісті мәніне пайыздық қатынасы ретінде ұсынылады.

Климаттық экстремумдарды сипаттау үшін карталар келтіріледі, онда әрбір станция үшін 1941 жылдан бастап ағымдағы жылға дейінгі кезеңде қаралатын айнымалы уақыт қатарындағы ағымдағы мәннен аспаудың эмпирикалық ықтималдығының ауқымы көрсетіледі (аспаудың эмпирикалық ықтималдығы – бұл ағымдағы мәннен кіші немесе оған тең уақытша қатар мәндерінің үлесі). Егер айнымалының ағымдағы мәнінен аспау ықтималдығы шекті диапазондарға түссе (0-5% немесе 95-100 %), онда бұл мән 1941 жылдан бастап 5% жағдайдан көп емес болған. Егер ауа температурасының ағымдағы мәнінен аспау ықтималдығы 0-5% диапазонда болса, бұл осы жерде байқалған өте төмен температураны көрсетеді, егер 95-100% диапазонда болса, онда, керісінше, өте жоғары температура. Егер жауын – шашын мөлшерін қарастыратын болсақ, онда бірінші жағдайда бұл олардың өте аз мөлшерін, екіншісінде-жауын-шашынның тым көп мөлшерін көрсетеді.

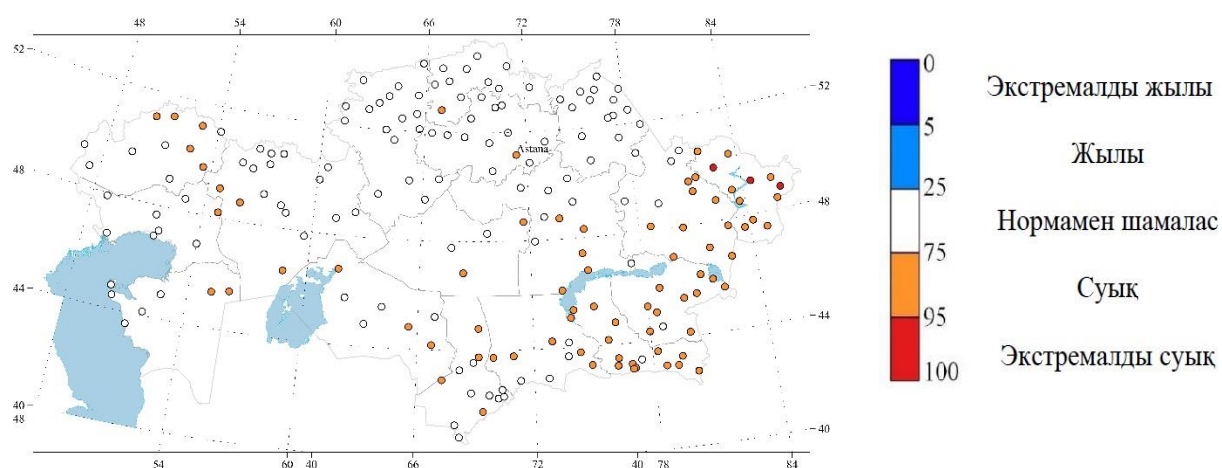
*Шығарылымға жауапты: Г. Турумова, FЗО КЗБ жетекші инженері
М.Курманова, FЗО КЗБ жетекші ғылыми қызметкері*

ОРТАША АЙЛЫҚ АУА ТЕМПЕРАТУРАСЫНЫҢ АУЫТҚУЛАРЫ

Ақпан айында Қазақстан аумағының басым бөлігінде ауа температурасы нормадан асып түсті (1-сурет). 0,9 °C-тан аспайтын теріс ауытқулар облысы Қостанайдың солтүстік-батыс бөлігін, Солтүстік Қазақстан мен Ақмола облыстарының кейбір өңірлерін және Павлодар облыстарының басым бөлігін алып жатты. Ең елеулі теріс аномалия (минус 0,9 °C) Павлодар облысының Михайловка МС тіркелді. Нормаға жақын температура елдің батыс, солтүстік және орталық аймақтарының көпшілігінде байқалды. Оңтүстік және оңтүстік-шығыс өңірлерде аномалиялар 2-3 °C-тан астам, Шығыс Қазақстан облысында – 4-5 °C-тан астам болды, ең елеулі оң аномалия (5,2 °C) Шығыс Қазақстан облысының Өскемен МС байқалды. Шығыс Қазақстан облысының 3 метеостанциясының деректері бойынша олардың аумағында өте жылы болды, яғни ауа температурасының мәндері ақпан айында байқалған ең жоғары температураның 5 %-на түсті (2-сурет). Шығыс Қазақстан облысының Марқакөл қорығы метеостанциясында орташа айлық ауа температурасының рекордтық ең жоғары мәні белгіленді (1-кесте). Алдыңғы максимум 1998 жылдың ақпанында байқалды.

1-сурет - 1991-2020 жылдардағы базалық кезеңге қатысты есептелген 2023 жылғы ақпандағы орташа айлық ауа температурасының (°C) ауытқуларының кеңістіктік таралуы

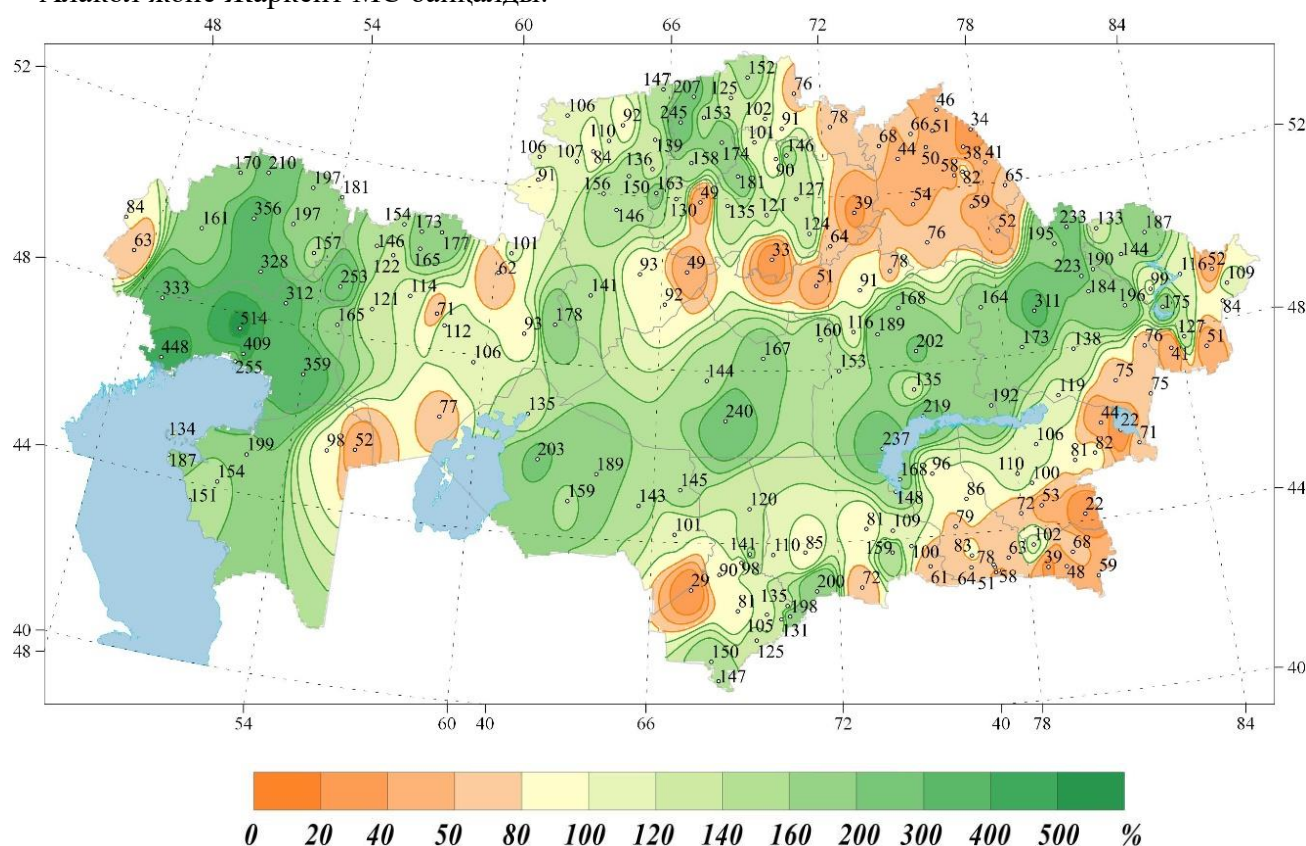
2-сурет – 1941-2022 жылдардағы кезеңге сәйкес есептелген 2023 жылғы ақпандағы ауа температурасының аспау ықтималдығының кеңістіктік таралуы

1-кесте. 2023 жылдың ақпанындағы орташа айлық ауа температурасының рекордтық мәндері

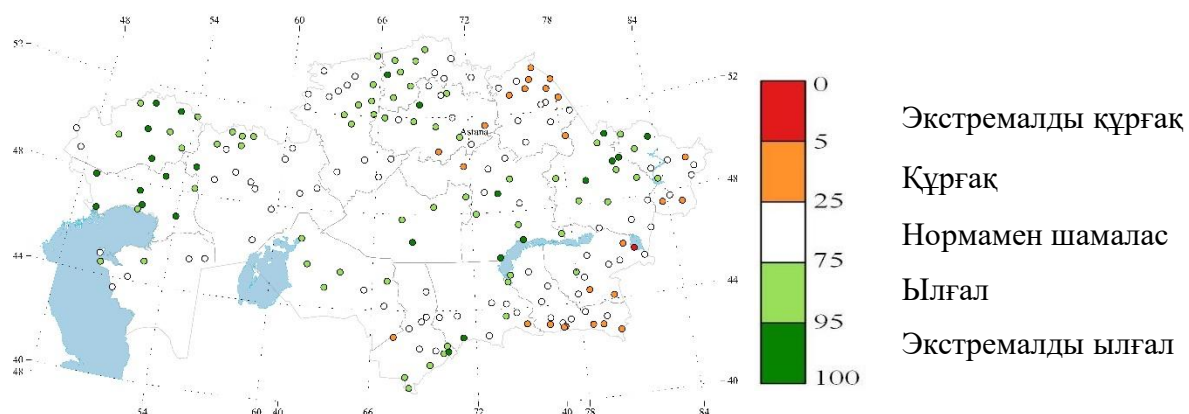
Метеостанция	Облыс	Жаңа рекорд	Бұрынғы рекорд
Марқакөл қорығы	Шығыс Қазақстан	-13,6 °C	-14,2 °C (1998 ж.)

АТМОСФЕРАЛЫҚ ЖАУЫН-ШАШЫННЫҢ АЙЛЫҚ МӨЛШЕРІ

Ақпан айында елдің көптеген аймақтарында жауын-шашын нормадан асып түсті. Норманың 120 %-дан астамы елдің көптеген бөліктерінде айтарлықтай басым болды (3-сурет). Нормадан едәуір асып кету (норманың 514 %) Атырау облысындағы Махамбет МС байқалды. 4 МС-да экстремалды максималды мәндер орнатылды (2-кесте). 96-100 % градацияға түскен мәндер - өте ылғалды, батыс, орталық және шығыс өңірлерде, сондай-ақ Солтүстік Қазақстан, Ақмола, Жамбыл және Түркістан облыстарында байқалды (4-сурет). Норманың 80 %-дан төмен мәндері Павлодар облысында, Солтүстік Қазақстан және Ақмола облыстарының шығыс бөліктерінде, сондай-ақ таулы аудандарда байқалды. Сондай-ақ, жауын-шашын тапшылығының жергілікті аймақтары қиыр батыста, Ақтөбе, Атырау, Қостанай, Түркістан, Жамбыл және Шығыс Қазақстан облыстарының аумағында байқалды. Жауын-шашынның ең көп тапшылығы (норманың 22 %) Жетісу облысындағы Алакөл және Жаркент МС байқалды.

3-сурет. 2023 жылғы ақпандағы атмосфералық жауын-шашын мөлшерінің кеңістіктік таралуы (1991-2020 жж. кезеңге есептелген нормадан % бойынша)

4-сурет. 2023 жылғы ақпанда атмосфералық жауын-шашын мөлшерінің аспау ықтималдығының кеңістіктік таралуы. Ықтималдық 1941-2022жж. аралығындағы кезең мәліметтері бойынша есептелген

2-кесте. 2023 жылғы ақпандағы айлық жауын-шашынның рекордтық мәндері

№	Метеостанция	Облыс	Жауын-шашынның максималды мөлшерінің жаңа рекорды	Жауын- шашынның ең көп мөлшерінің бұрынғы рекорды
1	Атырау	Атырау	49,1 мм	41,7 мм (1952 ж.)
2	Махамбет	Атырау	53,4 мм	38,1 мм (2016 ж.)
3	Сарышаған	Қарағанды	24,2 мм	21,0 мм (1993 ж.)
4	Тайпақ	Батыс Қазақстан	44,0 мм	43,0 мм (1946 ж.)